

ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਆਉਣਾ

ਗਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੇ ਸੁਫ਼ਨੇ ਦਾ ਅਰਥ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ, ਯੂਸੁਫ਼ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲਈ ਅਨਾਜ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਦੋਂ ਅਕਾਲ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਮਿਸਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ। ਸਿਰਫ਼ ਮਿਸਰ ਦੇ ਲੋਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜੋ ਭੋਜਨ ਦੀ ਕਮੀ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਸਨ; ਸਗੋਂ ਕਨਾਨ ਵਿਚ ਯੂਸੁਫ਼ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤੰਗੀ ਵਿਚ ਸੀ। ਯੂਸੁਫ਼ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਅਕਾਲ ਦੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ।

ਅੰਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਮਿਸਰ ਨੂੰ ਜਾਣਾ (42:1-5)

‘ਜਾਂ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਅੰਨ ਹੈ ਤਾਂ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਵੇਖਦੇ ਹੋ? ²ਨਾਲੇ ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, ਵੇਖੋ ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਅੰਨ ਹੈ। ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਉੱਤਰ ਜਾਓ ਅਰ ਤੁਸੀਂ ਉੱਥੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਅੰਨ ਵਿਹਾਜ ਕੇ ਲੈ ਆਓ ਤਾਂਜੇ ਅਸੀਂ ਜੀਉਂਦੇ ਰਹੀਏ ਅਰ ਮਰ ਨਾ ਜਾਈਏ। ³ਮੈਂ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਦਸੇ ਭਰਾ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਅੰਨ ਵਿਹਾਜਣ ਉੱਤਰ ਗਏ। ⁴ਪਰ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਭਰਾ ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਨੂੰ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਉਹ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਗ ਨਾ ਘੱਲਿਆ ਕਿਉਂਜੋ ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕਿਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਬਿਪਤਾ ਨਾ ਆ ਪਵੇ। ⁵ਤਾਂ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਅੰਨ ਵਿਹਾਜਣ ਲਈ ਹੋਰ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਗ ਆਏ ਕਿਉਂਕਿ ਕਨਾਨ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਲ ਸੀ।

ਆਇਤ 1. ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਯਾਕੂਬ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਤਨਾਅਗ੍ਰਸਤ ਸੀ; ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਰਾਜ਼ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲ ਦੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਖਾਣੇ ਪੀਣੇ ਦਾ ਕੋਈ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਨਾਨ ਵਿਚ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, **ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਵੇਖਦੇ ਹੋ?** ਹੋਰਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, “ਤੁਸੀਂ ਖੜੇ ਖੜੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਕੀ ਵੇਖੀ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਕੁਝ ਕਰਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋ?”

ਆਇਤ 2. ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਕੁਝ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਿਸਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅੰਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਇਸ ਦੀ ਵਾਧੂ ਮਾਤਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ **ਉੱਥੇ ਉੱਤਰ ਜਾਓ ਅਰ ਤੁਸੀਂ ਉੱਥੇ [ਉਨ੍ਹਾਂ] ਲਈ ਅੰਨ ਵਿਹਾਜ ਕੇ ਲੈ ਆਓ**, ਤਾਂਕਿ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਸੀਂ ਜੀਉਂਦੇ ਰਹੀਏ ਅਰ ਮਰ ਨਾ ਜਾਈਏ।

ਆਇਤ 3. ਇੱਥੋਂ ਲੇਖਕ ਨੇ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ **ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਦਸੇ ਭਰਾ** [ਭਰਾਵਾਂ] ਤੇ ਲੈ ਆਂਦਾ। ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪੂਰਵ-ਪਰਛਾਵਾਂ ਸਨ ਜੋ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ **ਮਿਸਰ** ਵਿਚ **ਅੰਨ ਵਿਹਾਜਣ** ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣੇ ਬਗ਼ੈਰ ਮਿਲਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਤੀ ਮਿਸਰੀ ਸ਼ਾਸਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਰਾ ਸੀ।

ਆਇਤ 4. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਖਾਤਾ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚਲੇ ਪਿਛਲੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਰਾਖੇਲ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਵਿਚ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਪੁਰਖਾ, ਆਪਣੇ ਲਾਡਲੇ ਪੁੱਤਰ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਸੀ (37:3, 31-35), **ਯਾਕੂਬ** ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ, ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਵਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਸ ਨੇ **ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਭਰਾ ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਨੂੰ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਉਹ ਦੇ [ਦਸ] ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਗ ਨਾ ਘੱਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਕਿਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਬਿਪਤਾ ਨਾ ਆ ਪਵੇ।** ਯਾਕੂਬ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਖੇਲ ਦੇ ਆਖਰੀ ਬੱਚੇ ਤੇ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਿਤ ਬਿਪਤਾ ਨਾ ਪਵੇ।

ਆਇਤ 5. ਇਸ ਲਈ, **ਇਸਰਾਏਲ [ਜਾਂ ਯਾਕੂਬ] ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕਈ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੰਮੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅੰਨ ਵਿਹਾਜਣ ਲਈ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਕਨਾਨ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਲ ਸੀ** (ਵੇਖੋ 12:10; 26:1, 2)।

ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ (42:6-17)

ਯੂਸੁਫ਼ ਉਸ ਦੇਸ ਉੱਤੇ ਹਾਕਮ ਸੀ ਅਰ ਉਸ ਦੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਅੰਨ ਵੇਚਦਾ ਸੀ ਸੇ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਭਰਾ ਆਏ ਅਰ ਧਰਤੀ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕੇ। **ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਓਪਰਾ ਬਣਾਇਆ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰੜਾਈ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੋਂ ਆਏ ਹੋ? ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ, ਕਨਾਨ ਦੇਸ ਤੋਂ ਅੰਨ ਵਿਹਾਜਣ।** **ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹ ਨੂੰ ਨਾ ਪਛਾਣਿਆ।** **ਅਤੇ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੂੰ ਓਹ ਸੁਫਨੇ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਖੇ ਵੇਖੇ ਸਨ ਚੇਤੇ ਆਏ ਅਰ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਤੁਸੀਂ ਖੋਜੀ ਹੋ ਅਰ ਦੇਸ ਦੀ ਦੁਰਦਿਸ਼ਾ ਵੇਖਣ ਆਏ ਹੋ।** **ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਨਹੀਂ ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਤੁਹਾਡੇ ਦਾਸ ਅੰਨ ਵਿਹਾਜਣ ਆਏ ਹਨ।** **ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹਾਂ ਅਰ ਅਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦਾਸ ਖੋਜੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।** **ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦੇਸ ਦੀ ਦੁਰਦਿਸ਼ਾ ਵੇਖਣ ਆਏ ਹੋ।** **ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦਾਸ ਬਾਰਾਂ ਭਰਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਨਾਨ ਦੇਸ ਦੇ ਇੱਕ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹਾਂ ਅਤੇ ਵੇਖੋ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ ਅਰ ਇੱਕ ਹੈ ਨਹੀਂ।** **ਤਾਂ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਏਹ ਓਹੋ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਖੋਜੀ ਹੋ।** **ਏਸੇ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਪਰਖੇ ਜਾਓਗੇ ਫ਼ਿਰਊਨ ਦੀ ਜਾਨ ਦੀ ਸੌਹ ਜਦ ਤੀਕ ਤੁਹਾਡਾ ਨਿੱਕਾ ਭਰਾ ਏਥੇ ਨਹੀਂ ਆ ਜਾਂਦਾ ਤੁਸੀਂ ਐਥੋਂ ਨਿੱਕਲ ਨਾ ਸੱਕੋਗੇ।** **ਆਪਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਘੱਲੇ ਅਰ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਲੈ ਆਵੇ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਏਥੇ ਕੈਦੀ ਹੋਕੇ ਰਹੋ ਤਾਂਜੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪਰਖੀਆਂ ਜਾਣ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚ ਸਚਿਆਈ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫ਼ਿਰਊਨ ਦੀ ਜਾਨ ਦੀ ਸੌਹ, ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਖੋਜੀ ਹੋ।** **ਉਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਤੀਕ ਇਕੱਠੇ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਰੱਖਿਆ।**

ਆਇਤ 6. ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਭੂਮਿਕਾ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇਸ ਉੱਤੇ ਹਾਕਮ (“ਵਜ਼ੀਰ”; NJPSV) ਕਹਿ ਕੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *חָזַן* (*ਸ਼ਾਲੇਟ*) ਦਾ ਅਰਥ “ਗਵਰਨਰ” ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਧੁਨਿਕ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਇੱਥੇ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ, ਅੱਜ ਦੇ ਗਵਰਨਰਾਂ (ਰਾਜਪਾਲਾਂ) ਕੋਲ ਰਾਜਾਂ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਾਂ ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਯੂਸੁਫ਼ ਦਾ ਸੀ, ਫ਼ਿਰਉਨ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਹਾਕਮ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ “ਸ਼ਾਸਕ” ਜਾਂ “ਵਜ਼ੀਰ” ਇੱਕ ਬੇਹਤਰ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ।

ਯੂਸੁਫ਼ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਨਾਜ ਵੇਚਣਾ ਸੀ ਜੋ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਧਰਤੀ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਭਰਾ ਪੂਜਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਝੁਕੇ ਸਨ; ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਉੱਚੇ ਪਦ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਨਾ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਝੁਕਣ ਨੇ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੁਫਨਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (3:7, 9, 10)।

ਆਇਤ 7. ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ, ਤਾਂ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਓਪਰਾ ਬਣਾਇਆ। ਲਿਖਤ ਦਾ ਇਹ ਅਨੁਵਾਦ ਕੁਝ ਉਲਝਣ ਵਾਲਾ ਹੈ: ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਨਹੀਂ ਬਦਲੇ ਸਨ ਜਾਂ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਕੋਈ ਮੁਖੌਟਾ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਇ, ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਉੱਤੇ ਸ਼ੱਕ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ “ਅਜਨਬੀਆਂ ਵਾਂਗ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ” (NRSV), ਜਾਂ “ਉਸ ਨੇ ਅਜਨਬੀ ਹੋਣ ਦਾ ਨਾਟਕ ਕੀਤਾ” (NIV)। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਨਾਟਕ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਧਮਕਾਉਣ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਪੁੱਛਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਤਾਬੀ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੋਂ ਆਏ ਹੋ? ਭਰਾ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰ ਤੋਂ ਡਰ ਗਏ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਧਾਰਣ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਨਾਨ ਦੇਸ ਤੋਂ ਅੰਨ ਵਿਹਾਜਣ।

ਆਇਤ 8. ਜਿਵੇਂ ਆਇਤ 7 ਵਿਚ ਉਲੇਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹ ਨੂੰ ਨਾ ਪਛਾਣਿਆ। ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਭਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਕਿਉਂ ਰਹੇ? ਇਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। (1) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਲਈ ਵੇਚਿਆ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਸਤਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਯੂਸੁਫ਼ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸਨ, ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਦਲ ਗਿਆ। (2) ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਰਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮਰ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ (42:13)। (3) ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲ ਅਤੇ ਦਾੜੀ ਦੇ ਵਾਲ ਸ਼ਾਇਦ ਮਿਸਰੀਆਂ ਵਰਗੇ ਇਕਦਮ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਸਨ। (4) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਿਸਰੀ ਨਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਉੱਚ ਮਿਸਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ। (5) ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੁਭਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਮਿਸਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕੀਤੀ (42:23)। ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦੀ ਵੀ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੂੰ ਵੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਆਇਤ 9. ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਯੂਸੁਫ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸੁਫਨੇ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਖੇ ਵੇਖੇ ਸਨ ਚੇਤੇ ਆਏ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦੀ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਵਜ਼ੀਰ, ਪਤੀ, ਅਤੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਗਨ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਨਾਮ “ਮਨੱਸ਼ਰ” (“ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ”) ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਰੱਖਿਆ, “ਮੈਥੋਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਕਸ਼ਟ ਅਰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸਾਰਾ ਘਰ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ” (41:51)। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸੁਫਨਿਆਂ ਨੂੰ “ਯਾਦ ਕੀਤਾ,” ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੁਖਦਾਇਕ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜੋ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਲਈ ਵੇਚਦੇ ਸਮੇਂ ਕਹੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।

ਯੂਸੁਫ ਨੇ ਚਤਰਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ: **ਤੁਸੀਂ ਖੇਜੀ ਹੋ ਅਰ ਦੇਸ ਦੀ ਦੁਰਦਿਸ਼ਾ ਵੇਖਣ ਆਏ ਹੋ।** ਯੂਸੁਫ ਦਾ ਇਹ ਨਾਟਕੀ ਦੇਸ਼ ਲਾਉਣਾ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਿਸਰ ਦੀਆਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੂਰਬੀ ਸੀਮਾ ਤੇ ਚੌਕੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਵਿਦੇਸੀ ਜਸੂਸਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਜਸੂਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚਲੀ ਅਨਾਜ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਲਈ ਮਿਸਰ ਦੀ ਕਿਲਾਬੰਦੀ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨਗੇ।

ਆਇਤਾਂ 10, 11. ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਜਬਰਦਸਤ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਖੰਡਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ **ਸਵਾਮੀ ਜੀ** ਕਹਿ ਕੇ ਆਦਰ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ **ਦਾਸ** ਕਿਹਾ ਜੋ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਅੰਨ ਵਿਹਾਜਣ ਆਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, **ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹਾਂ।** ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸਧਾਰਣ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸੱਚੇ ਆਦਮੀ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਯੂਸੁਫ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦੇ (ਦਾਸਾਂ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਖੜੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੁਆਰਾ **ਖੇਜੀ** ਬਣਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕੋ ਭਾਗ ਸੱਚ ਸੀ: ਜਦਕਿ ਉਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ ਖੇਜੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਉਹ ਸੱਚੇ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ (34:13; 37:32; 38:11)।

ਆਇਤ 12. ਯੂਸੁਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ, **ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦੇਸ ਦੀ ਦੁਰਦਿਸ਼ਾ ਵੇਖਣ ਆਏ ਹੋ।** ਯੂਸੁਫ ਦਾ ਦੁਰਰਾਇਆ ਗਿਆ ਦੇਸ਼, ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਸੀ।

ਆਇਤ 13. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕੋ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੇਰਵੇ ਵੀ ਜੋੜੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇਤਹਾਸ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਸਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ: **ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦਾਸ ਬਾਰਾਂ ਭਰਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਨਾਨ ਦੇਸ ਦੇ ਇੱਕ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹਾਂ ਅਤੇ ਵੇਖੋ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ ਅਰ ਇੱਕ ਹੈ ਨਹੀਂ।** ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ, ਉਸ ਪਲ ਵਿਚ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ।

ਆਇਤਾਂ 14, 15. ਯੂਸੁਫ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਨਿਰੰਤਰ ਇਸ

ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ, **ਏਹ ਓਹੋ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਖੇਜੀ ਹੋ।** ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਪਰਖੇ [ਜਾਣਗੇ] ਕਿ ਉਹ ਸੱਚ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਸੱਚ ਚੁੱਕੀ: **ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੀ ਜਾਨ ਦੀ ਸੱਚ ਜਦ ਤੀਕ ਤੁਹਾਡਾ ਨਿੱਕਾ ਭਰਾ ਏਥੇ ਨਹੀਂ ਆ ਜਾਂਦਾ ਤੁਸੀਂ ਐਥੋਂ ਨਿੱਕਲ ਨਾ ਸੱਕੋਗੇ।** ਬਾਅਦ ਵਿਚ, ਇਸਰਾਏਲ ਵਿਚ, ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਸੱਚ ਚੁੱਕੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ: “ਜੀਉਂਦੇ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀ ਸੌਰ” (ਨਿਆਈਆਂ 8:19; ਰੂਥ 3:13; 1 ਸਮੂਏਲ 14:39, 45; 19:6; 20:3)। ਪਰ ਇਸ ਮਿਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ, ਯੂਸੁਫ ਨੇ “ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ”² ਸੱਚ ਖਾਧੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉੱਥੋਂ ਜਾ ਨਹੀਂ ਸਕਣਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਨਾ ਲਿਆਉਣਗੇ।

ਆਇਤ 16. ਯੂਸੁਫ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਜਣਾ ਕਨਾਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਲੈ ਆਵੇ, ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ ਲੋਕ ਕੈਦ ਵਿਚ ਰਹਿਣ, ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪਰਖੀਆਂ ਜਾਣ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਚਿਆਈ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਨਹੀਂ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਯੂਸੁਫ ਦੇ ਤਰਕ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸਮੱਸਿਆ ਸੀ; ਇਹ ਗੱਲ ਸ਼ਾਇਦ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬਹਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਕਿਵੇਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਖੇਜੀ ਸਨ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਆਏ ਸਨ? ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਕਿ ਯੂਸੁਫ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦਾ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਡਰ ਸੀ, ਕਿ ਝੂਠ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯਾਰੂਬ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਸੱਚ ਵਾਲਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਯੂਸੁਫ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਸੁੱਭ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਚੋੜ ਕੱਢਿਆ: **ਪਰ ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੀ ਜਾਨ ਦੀ ਸੱਚ, ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਖੇਜੀ ਹੋ।** ਜੇਕਰ ਉਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਨਾਨ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਵੇ ਨਾ ਮੁੜ ਸਕਿਆ, ਤਾਂ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਆਇਤ 17. ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੀ, ਯੂਸੁਫ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਤੀਕ ਇਕੱਠੇ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰਵ - ਗੰਭੀਰ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਸੋਚਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਉੱਤਰ ਦੇਣਗੇ। ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਅੰਨ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਲਈ ਆਏ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚੋਂ, ਇਹ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਰੋਮੀ ਸ਼ਾਸਕ ਸਿਰਫ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿ ਹੀ ਇੰਨਾ ਸ਼ੱਕੀ ਕਿਉਂ ਸੀ? ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਸੋਚਣ ਦੇ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਮਿਸਰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਕੈਦੀ ਕਰਕੇ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ (42:18-25)

¹⁸ਤਾਂ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਯੂਸੁਫ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਐਉਂ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੀਓ ਕਿਉਂਜੋ ਮੈਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹਾਂ। ¹⁹ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਉਸੇ ਕੈਦਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਰ ਤੁਸੀਂ ਕਾਲ ਲਈ ਆਪਣੇ ਘਰ ਅੰਨ ਲੈਕੇ ਚੱਲੋ ਜਾਓ। ²⁰ਆਪਣੇ ਨਿੱਕੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲੈ ਆਓ ਤਾਂਜੋ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪਰਖੀਆਂ ਜਾਣ ਅਰ ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਮਰੋ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਓਵੇਂ ਹੀ

ਕੀਤਾ। ²¹ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਰੂਰ ਦੇਸ਼ੀ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦ ਅਸਾਂ ਉਸ ਦੇ ਆਤਮਾ ਦੇ ਕਸ਼ਟ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਤਰਲੇ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਅਸਾਂ ਉਸ ਦੀ ਨਾ ਸੁਣੀ। ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਇਹ ਬਿਪਤਾ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਆਈ ਹੈ। ²²ਤਦ ਰਊਬੇਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ, ਕੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਖਦਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਏਸ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਪਾਪ ਨਾ ਕਰੋ? ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਨਾ ਸੁਣੀ ਅਰ ਵੇਖੇ ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਲਹੂ ਦੀ ਪੁੱਛ ਹੋਈ ਹੈ। ²³ਓਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਯੂਸੁਫ਼ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਤਰਜੁਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ। ²⁴ਓਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਹੋਕੇ ਰੋਇਆ ਫੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮੁੜ ਆਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਿਮਓਨ ਨੂੰ ਲਿਆ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ²⁵ਫੇਰ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਓਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੂਣਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਨ ਭਰ ਦੇਣ ਅਰ ਇੱਕ ਇੱਕ ਦੀ ਚਾਂਦੀ ਉਹ ਦੀ ਗੂਣ ਵਿੱਚ ਮੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਣ ਅਰ ਰਸਤੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਸਤੇ ਦੇਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਏਵੇਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਆਇਤ 18. ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਬਾਅਦ, ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰਹੇ ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ ਜਠੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਜਾਓ। ਲਿਖਤ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਸੀ। ਕਿਉਂ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ? ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪੂਰੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਕੈਦ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਖੋਜ ਕਰ ਸਕਣ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦੁਰਦਸਾ ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ (42:21, 22)। ਦੂਸਰਾ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਭਰਾ ਨੂੰ ਕਨਾਨ ਵਾਪਸ ਭੇਜੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੇਜਨ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾ ਸਕੇਗਾ।

ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ, **ਐਉਂ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੀਓ ਕਿਉਂਜੇ ਮੈਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹਾਂ।** ਜਦੋਂ ਵੀ ਬਾਈਬਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਨੇਕ ਆਦਮੀ ਸੀ (20:11; 22:12) ਉਹ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤੇ ਜੁਲਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ (ਲੇਵੀਆਂ 19:14; ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 25:18)। ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਪਰਮੇਸੁਰ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਅੱਯੂਬ ਉਸ ਦੇਸ ਤੋਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਅਦੋਮੀ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਅੱਯੂਬ 1:1, 8, 9; ਵੇਖੋ ਵਿਰਲਾਪ 4:21)। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੁਲੇਮਾਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਕੋਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜੋ ਪਰਮੇਸੁਰ ਤੋਂ ਡਰਦੀਆਂ ਸਨ (1 ਰਾਜਿਆਂ 8:41-43)।

ਆਇਤਾਂ 19, 20. ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੱਚੇ ਸਨ (42:11), ਤਾਂ [ਆਪਣੇ] ਭਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਕੈਦਖਾਨੇ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜਦਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅੰਨ ਲੈ ਕੇ ਘਰ ਚਲੇ ਜਾਓ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਮਰ ਰਹੇ ਘਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਖਵਾਓ। ਜੇ ਲੋਕ ਕਨਾਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਗਏ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਿੱਕੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪਰਖੀਆਂ ਜਾਣ; ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨੋ, ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਮਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਮਿਸਰ ਦੇ

ਹਾਕਮ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਲਿਆ।

ਆਇਤ 21. ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਝ-ਆਤਮਾ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਦਲੇ ਦੇ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਰਤਮਾਨ ਦਸ਼ਾ ਨੂੰ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ। ਆਪਣੇ ਸਵੈ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤਾ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਰੂਰ ਦੇਸ਼ੀ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦ ਅਸਾਂ ਉਸ ਦੇ ਆਤਮਾ ਦੇ ਕਸ਼ਟ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਤਰਲੇ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਅਸਾਂ ਉਸ ਦੀ ਨਾ ਸੁਣੀ। ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਇਹ ਬਿਪਤਾ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਆਈ ਹੈ। ਉਤਪਤ 37:23-28 ਹਵਾਲਾ ਦੱਸਦਾ ਕਿ ਯੂਸੁਫ਼ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੁਰਤਾ ਲਾਹ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਗੱਡੇ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸਮਾਏਲੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ, ਇਹ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ “ਜਦ ਅਸਾਂ ਉਸ ਦੇ ਆਤਮਾ ਦੇ ਕਸ਼ਟ [גַּדְּ, גַּרָּר] ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ” ਅਤੇ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਤਰਲੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਭ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਰਤਮਾਨ “ਸੰਕਟ” ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਕਸ਼ਟ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਸਮਾਨ ਕਿਸਮਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਆਇਤ 22. ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਰਊਬੇਨ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਲਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਵਾਇਆ, **ਕੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਖਦਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਏਸ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਪਾਪ ਨਾ ਕਰੋ? ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਨਾ ਸੁਣੀ ਅਰ ਵੇਖੇ ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਲਹੂ ਦੀ ਪੁੱਛ ਹੋਈ ਹੈ** (ਵੇਖੋ 37:21, 22)। ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਉਸ ਦੀ ਇੱਕ ਗੂੰਜ ਹੈ ਜੋ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਜਲ ਪਰਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੂਹ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ: “ਜੇ ਆਦਮੀ ਦਾ ਲਹੂ ਵਹਾਵੇਗਾ ਉਸ ਦਾ ਲਹੂ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਵਹਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਸਰੂਪ ਉੱਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ” (9:6)। ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਤਨ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੋਂ ਦੂਸਰੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੱਕ ਮੂੰਹ-ਜੁਬਾਨੀ ਬੋਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਤੌਰ ਤੇ, ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਰਊਬੇਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਖੂਨ ਦੀ ਪੁੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੀ।

ਰਊਬੇਨ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਕਦੀ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਸੀ ਕਿ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ, ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਅਗਵਾ ਕਰਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੁੱਖ ਪਾਪ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਤਲ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੂਸਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਸੰਬੰਧ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ (ਕੂਚ 20:13; 21:16), ਰਊਬੇਨ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਵਿਚ ਸੀ ਕਿ ਖੂਨ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਸੀ।

ਆਇਤ 23. ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ **ਯੂਸੁਫ਼** ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕੇ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਤਰਜੁਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਤਰਜੁਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਕਿ ਮਿਸਰੀ ਹਾਕਮ ਇਬਰਾਨੀ ਭਾਖਿਆ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

ਆਇਤ 24. ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਯੂਸੁਫ਼ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਛਤਾਵੇ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ, **ਓਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਹੋਕੇ ਰੋਇਆ।** ਆਪਣੇ ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਲਈ ਜਗਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਠੋਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਕਠੋਰ ਮੂੰਹ ਬਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਉਤੇਜਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਾਗ ਉੱਠਿਆ (43:30; 45:14, 15; 50:17)। ਦੁਬਾਰਾ ਥੋੜੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ **ਮੁੜ ਆਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ।**

ਫਿਰ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ **ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਿਮਓਨ ਨੂੰ ਲਿਆ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ।** ਸ਼ਿਮਓਨ ਯਾਕੂਬ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ (ਲੇਆਹ ਦੁਆਰਾ), ਜਦਕਿ ਰਊਬੇਨ ਪਹਿਲੇਠਾ ਸੀ (29:32, 33)। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਰਊਬੇਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ (42:22)। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ, ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਿਮਓਨ, ਜੋ ਅਗਲੀ ਲਾਇਨ ਵਿਚ ਸੀ, ਚੁਣਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਬੰਦੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਰਹੇ।

ਆਇਤ 25. ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨੈਕਰਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ **ਓਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੂਣਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਨ ਭਰ ਦੇਣ ਅਰ ਇੱਕ ਇੱਕ ਦੀ ਚਾਂਦੀ ਉਹ ਦੀ ਗੂਣ ਵਿੱਚ ਮੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਣ।** ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨੈਕਰਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ [ਉਨ੍ਹਾਂ] ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ **ਰਸਤੇ ਲਈ ਰਸਤ ਦੇਣ,** ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨੈਕਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਚਾਂਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੂਣਾਂ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਪਾ ਦੇਣ? ਕੀ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ, ਜਾਂ ਕੀ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਡਰਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਸਕੇ? ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਕਸਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਜਦਕਿ ਉਹ ਬਾਹਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਕਠੋਰ ਪੁੰਛ-ਗਿੱਛ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਮਨ ਵਾਲਾ ਭਰਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਔਖਾ ਸੀ।

ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਅੰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪਰ ਸ਼ਿਮਓਨ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਘਰੇ ਮੁੜਨਾ (42:26-34)

²⁶ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਖੇਤਿਆਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਅੰਨ ਲੱਦ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਤੁਰ ਪਏ। ²⁷ਜਦ ਇੱਕ ਨੇ ਪੜਾਉ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤੇ ਨੂੰ ਚਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਗੂਣ ਖੋਲ੍ਹੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚਾਂਦੀ ਡਿੱਠੀ ਅਤੇ ਵੇਖੇ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਗੂਣ ਦੇ ਮੂੰਹ ਉੱਤੇ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ। ²⁸ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਮੇਰੀ ਚਾਂਦੀ ਮੋੜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਰ ਵੇਖੋ ਉਹ ਮੇਰੀ ਗੂਣ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਬੈਠ ਗਏ ਅਰ ਕੰਬਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ, ਏਹ ਕੀ ਹੈ ਜੋ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ? ²⁹ਓਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਯਾਕੂਬ ਕੋਲ ਕਨਾਨ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਆਏ ਅਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਜੋ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਬੀਤਿਆ ਸੀ ਉਹ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ।³⁰ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦੇਸ ਦਾ ਹਾਕਮ ਹੈ ਸਾਨੂੰ ਕਰੜਾਈ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਦੇਸ ਦਾ ਖੇਜੀ ਠਹਿਰਾਇਆ।³¹ ਅਸਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਅਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹਾਂ ਅਰ ਖੇਜੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।³² ਅਸੀਂ ਬਾਰਾਂ ਭਰਾ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹਾਂ। ਇੱਕ ਹੈ ਨਹੀਂ ਅਰ ਨਿੱਕਾ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਕੋਲ ਕਨਾਨ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਹੈ।³³ ਤਾਂ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦੇਸ ਦਾ ਹਾਕਮ ਹੈ ਆਖਿਆ, ਮੈਂ ਏਸ ਤੋਂ ਜਾਣਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹੋ ਭਈ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਭਰਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਛੱਡੋ ਅਰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਸਤੇ ਕਾਲ ਲਈ ਅੰਨ ਲੈਕੇ ਚੱਲੋ ਜਾਓ।³⁴ ਅਰ ਆਪਣਾ ਨਿੱਕਾ ਭਰਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲੈ ਆਓ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜਾਣਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਖੇਜੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਗੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹੋ। ਫੇਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇ ਦਿਆਂਗਾ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਏਸ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਬੁਧਾਰ ਕਰਿਓ।

ਆਇਤ 26. ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਈਆਂ ਨੇ ਸ਼ਿਮਓਨ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰੇ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਖੇਤਿਆਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਅੰਨ ਲੱਦ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕਨਾਨ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਲੰਬੀ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਆਇਤ 27. ਕੁਝ ਦੂਰੀ ਤੈਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਨੇ ਪੜਾਉ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤੇ ਨੂੰ ਚਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਗੁਣ ਖੇਲ੍ਹੀ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਤ ਕੱਟਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਚਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲੱਗਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਚਾਂਦੀ ਵੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ (ਉਸ ਦੀ) ਚਾਂਦੀ ਉਸ ਦੀ ਗੁਣ ਦੇ ਮੂੰਹ ਉੱਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ।

ਆਇਤ 28. ਉਸ ਨੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਮੇਰੀ ਚਾਂਦੀ ਮੋੜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਰ ਵੇਖੋ ਉਹ ਮੇਰੀ ਗੁਣ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਡਰ ਆ ਪਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਮਿਸਰ ਦੇ ਹਾਕਮ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਖੇਜੀ ਸਨ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ, ਉਹ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਜੋੜ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਚੋਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਬੈਠ ਗਏ ਅਰ ਕੰਬਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ, ਏਹ ਕੀ ਹੈ ਜੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ? ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਸੀ (42:21, 22), ਹੁਣ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ: ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਰੱਬੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਪਿੱਛੇ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਜੇ ਕੱਟੜ ਹਾਕਮ ਸੀ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੋਂ ਗੁਆਚਿਆ ਹੋਇਆ ਭਰਾ ਸੀ, ਜੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਰੱਬੀ ਏਜੰਟ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ, ਯਾਕੂਬ ਤੇ ਭਰਾ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਵਾਏ।

ਆਇਤਾਂ 29-32. ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਨਾਲ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਉਹ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਇੰਜੜਾਂ ਨੂੰ ਚਰਾ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਲਿਬੜੇ ਹੋਏ ਕੁੜਤੇ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾੜ ਖਾਧਾ ਹੈ (37:32, 33)। ਇਸ ਵਾਰ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਕੋਲ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਸ਼ਿਮਓਨ ਦਾ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਝੂਠ ਤੋਂ ਅਜੀਬ ਜਾਪੇ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੀਤੇ ਸਾਰੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਬਿਰਤਾਂਤ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਬੀਤਿਆ ਸੀ ਉਹ [ਯਾਕੂਬ] ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ

(42:29)। ਲੇਖਕ ਨੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘਟਾਇਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਵਿਆਪਕ ਵਰਣਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇੱਥੇ, ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦੇਸ ਦਾ ਹਾਕਮ ਹੈ ਕੁਝ ਮੁੱਖ ਬਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕਰੜਾਈ ਨਾਲ ਬੋਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਦੇਸ (ਦੇ) ਖੋਜੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦੇਸ ਲਗਾਇਆ ਸੀ (42:30)। ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਅਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹਾਂ ਅਰ ਖੋਜੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ (42:31)। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ: ਅਸੀਂ ਬਾਰਾਂ ਭਰਾ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹਾਂ। ਇੱਕ ਹੈ ਨਹੀਂ ਅਰ ਨਿੱਕਾ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਕੋਲ ਕਨਾਨ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਹੈ (42:32)।

ਆਇਤਾਂ 33, 34. ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਉਸ ਮਨੁੱਖ [ਦੇ] ਉੱਤਰ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦੇਸ ਦਾ ਹਾਕਮ ਹੈ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ: ਮੈਂ ਏਸ ਤੋਂ ਜਾਣਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹੋ ਭਈ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਭਰਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਛੱਡੋ ਅਰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਸਤੇ ਕਾਲ ਲਈ ਅੰਨ ਲੈਕੇ ਚੱਲੋ ਜਾਓ (42:33)। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪਰੀਖਿਆ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤਾ ਸੀ: ਅਰ ਆਪਣਾ ਨਿੱਕਾ ਭਰਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲੈ ਆਓ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜਾਣਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਖੋਜੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਗੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹੋ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਫੇਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇ ਦਿਆਂਗਾ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਏਸ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਬੁਪਾਰ ਕਰਿਓ (42:34)। ਇਸ ਬਾਅਦ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ “ਵਪਾਰ” ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਉਤਸਾਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਅਸਲੀ ਸਬਦਾਂ ਵਿਚ ਜੋੜਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ (42:14-16, 18-20) ਤਾਂ ਕਿ ਯਾਕੂਬ ਅਤੇ ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਲਈ ਵਾਪਸੀ ਯਾਤਰਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦੇ ਲਈ ਰਾਜੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਇਦ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਇਦੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ “ਜੀਓ” (42:18) ਅਤੇ “ਨਾ ਮਰੋ” (42:20)। ਇਹ ਸਭ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ “ਸੱਚੇ ਹਨ” – ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕਠੋਰ ਅਤੇ ਵਿਅੰਗਮਈ ਚੁਣੌਤੀ ਸੀ! ਆਖਿਰਕਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਕਮ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੈਕਰ, ਪਤਨੀਆਂ, ਬੱਚੇ, ਅਤੇ ਧਨ-ਦੈਲਤ ਨੂੰ ਚੁਰਾ ਲਿਆ ਸੀ (34:13-29)। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਇਸਮਾਏਲੀ ਕਾਰਵਾਂ ਵਿਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੁੜਤੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲਹੂ ਦੇ ਨਾਲ ਲਬੇੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ (37:25-35)। ਅਸਲੀਅਤ ਵਿਚ, ਉਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ ਬੀਮਾਨਦਾਰ ਪੁਰਖ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ (42:35-38)

³⁵ਅਰ ਐਉਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਦ ਓਹ ਆਪਣੀਆਂ ਗੂਣਾਂ ਖਾਲੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਵੇਖੇ ਹਰ ਇੱਕ ਦੀ ਚਾਂਦੀ ਦੀ ਗੰਢ ਉਸ ਦੀ ਗੂਣ ਵਿੱਚ ਸੀ ਤਾਂ ਓਹ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਆਪਣੀਆਂ ਗੰਢਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਡਰ ਗਏ। ³⁶ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਔਤ ਕੀਤਾ। ਯੂਸੁਫ਼ ਹੈ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਮਓਨ ਵੀ ਹੈ ਨਹੀਂ। ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਲੈ ਜਾਓਗੇ। ਏਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ³⁷ਤਦ ਰਊਬੇਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਏਹ ਆਖਿਆ, ਜੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਨਾ ਲਿਆਵਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਦੋਹਾਂ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਛੱਡੀਂ। ਉਹ ਨੂੰ

ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਦੇ ਦੇਹ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਹ ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਮੋੜ ਲਿਆਵਾਂਗਾ।³⁸ ਪਰ ਉਸ ਆਖਿਆ, ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਜੋ ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਮਰ ਗਿਆ ਅਰ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਦੇ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਬਲਾ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੋਂ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਆ ਪਵੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਧੌਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗਮ ਨਾਲ ਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰੋਗੇ।

ਆਇਤ 35. ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸ ਕੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਯਾਕੂਬ ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਸਰ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੇ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮਿਸਰ ਦਾ ਹਾਕਮ ਸ਼ਿਮਓਨ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਉੱਤੇ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗੂਣਾਂ ਖਾਲੀ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਓਹ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਆਪਣੀਆਂ ਗੰਦਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਡਰ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਇਸ ਬਦਲਾਅ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਸੀ।

ਆਇਤ 36. ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਕੜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ: ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਔਤ ਕੀਤਾ। ਯੂਸੁਫ਼ ਹੈ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਮਓਨ ਵੀ ਹੈ ਨਹੀਂ। ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਲੈ ਜਾਓਗੇ। ਏਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨਿੱਜੀ ਗਮ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਾਵ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਕ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ 27:45; ਅੱਯੂਬ 1:18-20)। ਜਦੋਂ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਯੂਸੁਫ਼ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਬਹੁਤ ਗਮ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਣਾ ਨਾ ਚਾਹਿਆ (37:31-35)। ਹੁਣ, ਸ਼ਿਮਓਨ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪਰਤ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੱਸ ਰਹੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪੁਰਖੇ ਨੇ ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਨੂੰ ਨਾ ਗੁਆਉਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਮਨਪਸੰਦ ਪਤਨੀ ਰਾਖੇਲ ਦਾ ਆਖ਼ਰੀ ਪੁੱਤਰ ਸੀ (42:4 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)।

ਆਇਤ 37. ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਯੂਸੁਫ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਿਮਓਨ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣ ਦੇ ਲਈ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੇ ਪਲੈਨੇ ਪੁੱਤਰ ਰਊਬੇਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਜੇ ਮੈਂ ਉਸ [ਬਿਨਯਾਮੀਨ] ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਨਾ ਲਿਆਵਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਦੋਹਾਂ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਛੱਡੀਂ। ਇਹ ਇਕ ਦਿਲੀ ਵਾਅਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣਾ; ਇਸ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਯਾਕੂਬ ਦਾ ਦੁੱਖ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਪਾੜ ਪੈ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਕਿਤੇ ਉਹ ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾ ਗੁਆ ਦੇਵੇ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਪੋਤਰਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਨੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨਾ। ਫਿਰ ਵੀ, ਰਊਬੇਨ ਨੇ ਜਿੱਦ ਕੀਤੀ; ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਦੇ ਦੇਹ ਅਤੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਹ ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਮੋੜ ਲਿਆਵਾਂਗਾ (ਵੇਖੋ 43:8, 9)।

ਆਇਤ 38. ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਰਊਬੇਨ ਦੀ ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਜੋ ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਮਰ ਗਿਆ ਅਰ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਲਈ ਚੁਭਵੀਂ ਫਿਟਕਾਰ ਸੀ। “ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ੍ਰ” ਅਤੇ “ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ” ਸ਼ਬਦ ਰਾਖੇਲ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਖੁਦ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇਕ ਘੇਰਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਰਊਬੇਨ ਨੂੰ ਇਹ ਚੇਤੇ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮਨਪਸੰਦ ਜੀਅ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ,” ਉਹ ਇਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ “ਭਰਾ ਜੋ ਸ਼ੁਰੂ

ਤੋਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ: ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਹੀ ਇਕਲੋਤਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਪਿਤਾ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਮਾਇਨੇ ਰੱਖਦਾ ਸੀ।³

ਇਹ ਚਰਚਾ ਉਦੋਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਜਦੋਂ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਉਹ [ਬਿਨਯਾਮੀਨ] ਦੇ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਬਲਾ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਪਵੇ ਜਿਸ ਰਸਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਧੌਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗਮ ਨਾਲ ਪਤਾਲਾ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰਣ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਗੇ (ਵੇਖੋ 37:35)। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੋ ਮਨਪਸੰਦ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣ ਦੇ ਲਈ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੀ ਕਬਰ ਵਿਚ ਜਾਵੇਗਾ।

ਯਾਕੂਬ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਗਲਤ ਸੀ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੱਤੀ, ਉਸ ਨੇ ਰਾਖੇਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਦ ਕਿ ਦੂਜੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਖੇਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਘੱਟ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਪਾਲਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੀ, ਤਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਤੀਜਾ ਸਨੇਹ ਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਵਾਲੀ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ

ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਦੈਵੀ ਕੰਮ (ਅਧਿਆਇ 42)

ਪੂਰਾ ਇਤਹਾਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਦੋਵੇਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਯੂਸੁਫ਼ ਮਿਸਰ ਦੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰਿਹਾ, ਝੂਠੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਇਕ ਗੁਲਾਮ ਅਤੇ ਇਕ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਕੈਦੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ (39:1-23)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੁਫਨਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਲਈ ਸਾਰੀ ਸੇਭਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ (40:1-23), ਫ਼ਿਰਉਨ (ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਸਮਝੇ) ਇਬਰਾਨੀ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਕੈਦਖਾਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰੀ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਯਹੋਵਾਹ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣਿਆ। ਇਹ ਕੋਈ ਸੰਜੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਦਾ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਪਰਮੇਸੁਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਦੇ ਭੁੱਖੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅੰਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ, ਨਾਲੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅੰਨ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਲਈ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੂੰ ਮੁਖ਼ਤਿਆਰ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ (41:1-57)। ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਲੋਕ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ – ਨਾ ਹੀ ਖੁਦ ਯੂਸੁਫ਼ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ – ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕੇ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਖ਼ਰੀ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਉਹ ਮੂਸਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੀਕ ਚਾਰ ਸੌ ਵਰਿਹਾਂ ਤੀਕ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਧਦੇ ਜਾਣਦੇ (15:13; ਕੂਚ 12:40, 41)। ਫਿਰ ਯਹੋਵਾਹ ਆਪਣੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੱਥ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇਗਾ ਅਤੇ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਕ ਇਕ ਕਰਕੇ, ਰੱਬੀ ਬੁਝਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸੇ ਆਪੇ ਜੁੜਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਦੈਵੀ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਹੋਵੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕਈ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਜੁੜਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਪਰਮੇਸੁਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਪਾਂ ਬਾਰੇ ਚੇਤੇ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਸੂਰ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੇ ਲਈ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਿਆਣਕ ਕਾਲ ਦੇ

ਰਾਹੀਂ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਯੂਸੁਫ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੁਰਮ ਬਾਰੇ ਚੇਤੇ ਕਰਾਇਆ। 42 ਅਧਿਆਇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿਚ, ਉਹ ਕਾਲ ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਨਾਨ ਵਿਚ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਅੰਨ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਨਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦਸ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਅੰਨ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਲਈ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ।

ਲਗਭਗ 250 ਮੀਲਾਂ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਫ਼ਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭਰਾ ਮਿਸਰ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ (42:1-5)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਦਾ ਅੰਨ ਵੇਚਣ ਅਤੇ ਵੰਡਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਾਠਕ ਸ਼ਾਇਦ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਅਜੀਬ ਸੰਜੋਗ ਸੀ ਕਿ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਥਾਂ ਤੇ ਹੀ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਯੂਸੁਫ਼ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੂਰੇ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਅੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (41:48)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਸੁਫ਼ ਵਰਗੇ ਇਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹਾਕਮ ਨੂੰ ਦੇਸ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਅੰਨ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਿਗਰਾਨ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਸਨ (41:34-36)। ਪਰ, ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਨਿਹਰਾ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਦੈਵੀ ਕੰਮ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਸਿੱਧਾ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਕੋਲ ਲੈ ਗਿਆ।

ਜਦੋਂ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਵੱਲ ਨਿਗਾਹ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਦੈਲਤਮੰਦ, ਸ਼ਾਹੀ ਖ਼ਾਨਦਾਨੀ ਮਿਸਰੀ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕੇ, ਤਾਂ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੂੰ ਉਹ ਸਭ ਚੇਤੇ ਆ ਗਿਆ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਕਨਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੁਫ਼ਨੇ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਾਲੇ ਮੁੰਡਾ ਹੀ ਸੀ (37:7, 9)। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਪਰਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਨੇਮ ਮਨੁੱਖ ਸਨ (42:6-17)।

ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਜਣਾ (ਸ਼ਿਮਓਨ) ਕੈਦਖਾਨੇ ਵਿਚ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਅੰਨ ਲੈ ਕੇ ਕਨਾਨ ਨੂੰ ਪਰਤ ਜਾਣਗੇ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਭਰਾ (ਬਿਨਯਾਮੀਨ) ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹੋ ਇਕਮਾਤਰ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਖੋਜੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਨੇਕ ਮਨੁੱਖ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਭੈ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਚਿਤ ਵਿਹਾਰ ਕਰੇਗਾ, ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਖਤਰਾ ਟਲੇਗਾ (42:18-20)।

ਜਦੋਂ ਮਿਸਰੀ ਹਾਕਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਆਇਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਬੁਰਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਵੀ ਮਿੰਨਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ ਦੇ ਦੁੱਖ ਵੱਲ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਜੁਰਮ ਦੇ ਬਦਲੇ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਸੀ (42:21)। ਫਿਰ ਰਊਥੇਨ ਬੋਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਬਾਰੇ ਚੇਤੇ ਕਰਾਇਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਰਲੇ ਮਿੰਨਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਮੁੰਡੇ (ਯੂਸੁਫ਼) ਨਾਲ ਪਾਪ ਨਾ ਕਰੋ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਨਾ ਸੁਣੀ।

ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, “ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਲਹੂ ਦੀ ਪੁੱਛ ਹੋਈ ਹੈ” (42:22)।

ਇਹ ਗੱਲਬਾਤ ਸਿਰਫ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਤੇਬਾ ਦੀ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪੀ ਬਣੇ ਬਿਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪਾਪ ਜਾਂ ਸਮੂਹਿਕ ਪਾਪ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕਾਇਲ ਹੋਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ; ਫਿਰ ਵੀ ਯੂਸੁਫ਼ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਦੇਸ ਅਤੇ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਦਾ ਦੁੱਖ ਭੋਗ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਖ-ਦਰਦ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ, “ਓਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਹੋਕੇ ਰੋਇਆ” (42:24)। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੀ ਮੁੱਖ ਚਿੰਤਾ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਦੁਖੀ ਕਰਨ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਨਾਲ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬਦਲ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੇਰ ਤੋਂ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਦੀ।

ਪਰਮੇਸੁਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੇਬਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦੇ ਜੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪਾਪਾਂ ਬਾਰੇ ਚੇਤੇ ਕਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਯੂਸੁਫ਼ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਿਮਓਨ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਕੈਦਖਾਨੇ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨੈਕਰਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਗੂਣਾਂ ਨੂੰ ਚਾਂਦੀ ਨਾਲ ਭਰ ਕੇ ਮੋੜ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਨਾਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਸਤੇ ਲਈ ਰਸਤ ਵੀ ਦੇਣ। ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਦੇ ਇਸ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਡਰ ਨੂੰ ਬਿਠਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸੀ। ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਬਲਕਿ, ਇਹ ਸਾਫ਼ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਵੱਲ ਸੱਚੀ ਤੇਬਾ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਪੂਰੇ ਦਿਨ ਦਾ ਸਫਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭਰਾ ਰਾਤ ਨੂੰ ਇਕ ਥਾਂ ਤੇ ਜਾ ਰੁਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤੇ ਨੂੰ ਚਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਗੂਣ ਖੋਲ੍ਹੀ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ “ਆਪਣੀ ਚਾਂਦੀ ਡਿੱਠੀ ... ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਗੂਣ ਦੇ ਮੂੰਹ ਉੱਤੇ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ,” ਉਸ ਨੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਚਾਂਦੀ ਮੋੜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਡਰ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਬ ਗਏ ਅਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, “ਏਹ ਕੀ ਹੈ ਜੋ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ?” (42:26-28)। ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ, ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਸੂਰਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿਚ ਵੇਚ ਕੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਗਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਿਚ ਸਮਝ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਡਰ ਅਤੇ ਦੇਸੀ ਠਹਿਰਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ “ਪਰਮੇਸੁਰ ਜੋਗ ਉਦਾਸੀ” ਸੀ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 7:11) ਜਾਂ ਸਿਰਫ “ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਉਦਾਸੀ” ਸੀ ਜੋ “ਮੌਤ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ” (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 7:10)।

ਉਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਉਲਟ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਯੂਸੁਫ਼ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾ ਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਬਦਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੈ ਰਿਹਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਚਿੰਤਾ ਪੈਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਬਿਰਤਾਂਤ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੇਰਣਾਦਾਇਕ ਪਹਿਲੂ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ

ਤੋਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ “ਕੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਫੇਰ ਤੋਂ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਹੋ ਸਕੀਏ?” ਯੂਸੁਫ਼ ਪਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਖੁਦ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਤਦ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਖਦਾ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਪੁਨਰਮੇਲ ਸੰਭਵ ਸੀ।

ਕਨਾਨ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਜਾ ਕੇ, ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਰੀ ਵਾਰਤਾ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੀਤਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਸ਼ਿਮਓਨ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦੇ ਲਈ ਫੇਰ ਮਿਸਰ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ (42:29-34)। ਫਿਰ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਆਖਿਆ, “ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਔਤ ਕੀਤਾ। ਯੂਸੁਫ਼ ਹੈ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਮਓਨ ਵੀ ਹੈ ਨਹੀਂ। ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਲੈ ਜਾਓਗੇ। ਏਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਈਆਂ ਹਨ” (42:36)। ਰਾਖੇਲ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਮੁਸੀਬਤ ਆਉਂਦੀ ਗਈ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦਾ, ਉਸ ਨੇ ਯੂਸੁਫ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਿਮਓਨ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਸੁਭਾਵਕ ਤੌਰ ਤੇ ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਆਚੇ ਹੋਏ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਊਬੇਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਨਾ ਲਿਆਵਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਦੋਹਾਂ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਛੱਡੀ (42:37)।

ਮਨੁੱਖੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ, ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਚਕਨਾਚੂਰ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ; ਪਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ, ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਲਈ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਹਾਨੀ ਦੇ ਲਈ। ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾਵਾਦੀ ਕਸ਼ਟ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦੇ ਲਈ “ਗਮ ਨਾਲ” ਮਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਚੀ (42:38)। ਫਿਰ ਵੀ, ਉਸ ਦੇ ਰਾਤ ਦੇ ਰੋਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ “ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ” (ਜ਼ਬੂਰ 30:5)। ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੁੱਤਰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਹਨ।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਬਰੂਸ ਕੇ. ਵਾਲਟਕੀ, *ਜੈਨੇਸਿਸ: ਏ ਕਮੈਂਟਰੀ* (ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਜੇਨਡੇਰਵਨ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, 2001), 546. ²“ਵੀਹਵੇਂ ਰਾਜ-ਘਰਾਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਸ਼ਿਲਾਲੇਖ ਵਿਚ ਫਿਰਊਨ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਇਕ ਸੱਚ ਹੈ” (ਜੈਨ ਟੀ. ਵਿਲੀਜ਼, *ਜੈਨੇਸਿਸ*, ਦ ਲਿਵਿੰਗ ਵਰਡ ਕਮੈਂਟਰੀ [ਐਸਟਿਨ, ਟੈਕਸਾਸ: ਸਵੀਟ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1979], 414)। ³ਕੈਨੇਥ ਏ. ਮੈਥਿਊਜ਼, *ਜੈਨੇਸਿਸ 11:27-50:26*, ਦ ਨਿਊ ਅਮੈਰੀਕਨ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਜਿਲਦ, 1B (ਨੈਸ਼ਵਿਲੇ: ਬਰੇਡਮੈਨ ਅਤੇ ਹੋਲਮਨ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, 2005), 784. “ਪਤਾਲ” (גֵּהֶנְז, *ਸ਼ੀਓਲ*) ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਦਾ ਇਬਰਾਨੀ ਨਾਮ ਹੈ (37:35; 44:29, 31; 1 ਰਾਜਿਆਂ 2:6, 9)।